

Complexnummer: 524399

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Parochie Martelaren van Gorcum

Aantal complexonderdelen

4

Monumentnummers van complexonderdelen

524400, 524401, 525702, 525703

Woonplaats

Kaatsheuvel

Gemeente

Loon op Zand

Provincie

Noord-Brabant

Locatie van het hoofdobject

Erasstraat 8, 5171 VH te Kaatsheuvel

Complexomschrijving

Inleiding

Het complex bestaat uit een neoromaanse KERK uit 1893-1895 van P. Stornebrink en PASTORIE in eclectische stijl uit 1896 van Th. Smeele, met elkaar verbonden door een TUSSENRUIMTE, en een neoromaanse KERKHOFKAPEL van C. van Hoof uit 1906.

Omschrijving

Het complex is gelegen buiten het centrum van Kaatsheuvel in het kerkdorp Berndijk, aan de zuidzijde van de Erasstraat. Samen met het niet ter bescherming voorgedragen Klooster van de Zusters van Schijndel en het bijbehorende Heilig Hart beeld, die aan de overzijde van de weg zijn gelegen, vormt het een katholieke groep.

Waardering

Het complex is van algemeen belang. Het heeft ensemblewaarde vanwege de functionele, bouwkundige en architectonische eenheid. Het heeft cultuur-historische waarde als uitdrukking van de katholieke emancipatie aan het eind van de negentiende eeuw. De kerk heeft architectuur-historische waarde als goed voorbeeld van een neoromaanse kerk met uitzonderlijk vroege centraliserende plattegrond en is van belang als typerend voorbeeld van het werk van de architect P. Stornebrink. Het complex is nog compleet en gaaf bewaard gebleven. De kerk is typologisch zeldzaam en bovendien een zeldzaam overblijfsel uit het oeuvre van de architect.

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 524400

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	24 juni 2002
Kadaster deel/nr	82868/59

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*
Kaatsheuvel	Loon op Zand	Noord-Brabant

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Loon op Zand	H			5473

Omschrijving**

Inleiding

De KERK, gewijd aan de H.H. Martelaren van Gorkum, is aan de zuidzijde van de Erasstraat gelegen en met het altaar op het oosten georiënteerd. Hij vormt een geheel met de later gebouwde pastorie en is daarmee verbonden via een tussenruimte. Deze neoromaanse kruiskoepelkerk met dubbele torengevel is ontworpen door de architect P. Stornebrink en tussen 1893 en 1895 gebouwd.

Omschrijving

De kerk is een baksteenbouw met enige natuurstenen sierdelen en bestaat uit een achthoekige koepelruimte voorafgegaan door een driebeukig schip van twee vakken en een dubbeltorengevel. Op de koepel sluit een koortravee aan met lager rechtgesloten koor. De dubbeltorengevel heeft een rondboogportaal, geflankeerd door nissen met heiligenbeelden in de eerste geleding van de torens. Boven de ingang een rondboograam van de orgeltribune. De torens hebben opzij portalen en in de tweede geleding rondboogramen met baksteentraceringen. De derde geleding bestaat uit achtkanten met galmopeningen, bekroond door achthoekige spitsen. Het schip, de koepel en koortravee hebben evenals de torens een merkwaardige detaillering met bakstenen lijsten, friezen en sierpatronen in vrije interpretaties van romaanse vormen. Deze eigennamen detaillering is typerend voor het werk van de architect Stornebrink. De zijbeuken hebben evenals de nevenkapellen van het koor tweedelige rondboogramen. De lichtbeuken van de het middenschip, de koepel, koortravee en het koor hebben driedelige rondboogramen.

De achthoekige koepel heeft transeptachtig aandoende eindwanden voorzien van twee uit een vierkant opgaande achthoekige torentjes die een breed rondboograam flankeren dat bestaat uit twee gedeelde rondboogramen en een rozet. De glaskoepel op het platte gedeelte van de afdekking van de koepelruimte is verdwenen. Links en rechts van de transeptachtige gevels bevinden zich vlak gedekte halfronde absiden. De nevenruimten van het koor hebben twee en driedelige kruiskozijnen onder rondbogen en klimmende rondboogfriezen in de topgevels.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Het interieur maakt door de de gehele breedte van het gebouw omvattende koepelruimte een centraliserende indruk, wat voor de bouwtijd tamelijk uitzonderlijk genoemd mag worden. In de torentravee bevindt zich boven de ingang een orgelgalerij op drie bogen. De schiptraveeën hebben rondbogige arcaden die geopend zijn naar de als loopgangen fungerende en met kruisribgewelven overwelfde zijbeuken. De beide schiptraveeën worden overwelfd door een stergewelf. Koor en koortravee hebben kruisribgewelven, de overgang tussen beide ruimte-onderdelen wordt gevormd door een schuine wand. De centrale koepelruimte is een achthoek met ongelijke zijden, overwelfd met een stenen stergewelf met ronde sluitring dat gedragen wordt door pijlers en lisenen. De gewelven tussen de bakstenen ribben zijn gepleisterd en voorzien van schilderingen met plantenmotieven. De muurvlakken zijn recentelijk ontdaan van de schilderingen en wit overgeschilderd. In de muurvlakken van de koepelruimte zijn schilderingen van de Martelaren van Gorkum aangebracht door Van Bokhoven en Jonckers. De laatste leverde in 1922 ook de geschilderde kruisweg. Het hoogaltaar (1903) is van J. Custers, de preekstoel en communiebank van Houtermans (1913). In het koor ramen van F. Nicolas (1908).

Waardering

Het object is van algemeen belang. Het heeft cultuur-historische waarde als uitdrukking van de katholieke emancipatie aan het eind van de 19e eeuw. Het heeft architectuur-historische waarde als goed voorbeeld van een neoromaanse kerk met uitzonderlijk vroege centraliserende plattegrond. Het is van belang als typerend voorbeeld van het werk van de architect P. Stornebrink. Het object is ondanks de verwijderde schilderingen en centrale glazen koepel voldoende gaaf bewaard gebleven. De kerk is typologisch zeldzaam en eveneens zeldzaam als overblijfsel uit het oeuvre van de architect. Hij heeft ensemblewaarde vanwege de functionele, bouwkundige en architectonische samenhang met de andere complexonderdelen.

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Kerk en kerkonderdeel

Functie

Kerk

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 524401

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	24 juni 2002
Kadaster deel/nr	82868/76

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Kaatsheuvel	Loon op Zand	Noord-Brabant

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Loon op Zand	H			5473

*Omschrijving***

Inleiding

De PASTORIE in eclectische stijl is in 1896 gebouwd naar ontwerp van de architect Th. Smeele. Zij ligt ten oosten van de kerk en is via de tussenruimte daarmee verbonden. De voorgevel van de pastorie en tussenruimte liggen in dezelfde rooilijn.

Omschrijving

De eenlaags pastorie is opgetrokken uit machinale baksteen in staand verband onder mansardedak, gedekt met leien in maasdekking (evenals de tussenruimte) en heeft een centrale dakruiter, voorzien van een spits. De opbouw van de voorgevel is afgeleid van die van de tussenruimte maar in detaillering wijkt de pastorie af van de kerk en tussenruimte.

Zowel voor- als zijgevel beslaan vijf traveeën. Een viertal vensters in de straatgevel is voorzien van vierruits-schuiframen met een rechtgesloten bovenlicht voorzien van glas-in-lood, onder lichtgebogen segmentboog. De laatsten zijn steeds opgevuld met siermetselwerk. Op het raakvlak van de houten kozijnen en de bakstenen opvulling van de segmentboog, is een loodslab met detaillering aangebracht. Een geschilderde, maar sterk verweerde speklaag verbindt de segmentbogen met elkaar. De centraal gelegen voordeur met ijzeren sierroosterwerk is met twee vensters samengevat onder een frontonachtige bekroning met een klimmende lijst, die een groep van drie zolderraampjes omvat.

In de zij- en achtergevel worden dezelfde vensters aangetroffen. De laatste gevel heeft ook een tweetal deuren onder rechtgesloten enkelruits venster. Dezelfde ramen worden op de verdieping van de zijgevel aangetroffen, echter zonder segmentboog. Het rondvenster dat hier geheel rechts in de gevel is aangebracht, is aan de linkerkant verwijderd. De achterzijde is in later tijd opgetrokken tot een tweelaags gevel, waartoe het onderste schild van de mansarde kap is verwijderd. Op de verdieping zijn bij die gelegenheid vierruits klapparamen onder rechtgesloten bovenlicht aangebracht. Iets links van het midden is in deze gevel een balkonopening onder segmentboog aangebracht, met aan binnenzijde van de gevel een balkon. Hierop komen een deur en een tweetal vensters uit. Op

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

de begane grond is de oorspronkelijke indeling van het interieur gehandhaafd. In de kamers bevinden zich raamluiken. Onder aan het trappenhuis staat een gesneden, houten trappaal. De indeling op de bovenverdieping is gewijzigd. Onder de met platen betimmerde deuren bevinden zich vermoedelijk nog de oorspronkelijke paneeldeuren. De houten dakspanten zijn verbonden door ijzeren bouten.

Waardering

Het object is van algemeen belang. Het heeft cultuur-historische waarde als uitdrukking van de katholieke emancipatie aan het eind van de 19e eeuw. Het is een zeldzaam voorbeeld van het type pastorie van een bouwlaag onder mansardedak. Het is ondanks de wijzigingen voldoende gaaf bewaard gebleven. Het heeft ensemblewaarde vanwege de functionele, bouwkundige en architectonische samenhang met de andere complexonderdelen.

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Kerkelijke dienstwoning

Functie

Pastorie(F)

Monumentnummer*: 525702

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	24 juni 2002
Kadaster deel/nr	82864/45

Woonplaats*		Gemeente*		Provincie*			
Kaatsheuvel		Loon op Zand		Noord-Brabant			
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Erasstraat	8			5171 VH	Kaatsheuvel		
Erasstraat	6			5171 VH	Kaatsheuvel		
Kadastrale gemeente*		Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding		Grondperceel	
Loon op Zand		H				5473	

Omschrijving**

Inleiding

Het koor van de kerk wordt aan beide zijden geflankeerd door een aanbouw die doorloopt tot aan de pastorie. Hierin zijn ondergebracht de sacristie en de katechismuskamer. Deze TUSSENRUIMTE in neoromaanse stijl naar ontwerp van P. Stornebrink en gebouwd in 1893-1895, vormt tevens de verbinding tussen kerk en pastorie.

Omschrijving

De eenlaags TUSSENRUIMTE is vijf traveen lang en drie breed en heeft een vergelijkbare detaillering als de kerk. Opvallend is dat de detaillering versobert naar de pastorie toe, waardoor de tussenruimte niet alleen in functie maar ook in vormgeving een overgang vormt tussen de kerk en pastorie. De schilddaken zijn gedekt met leien in maasdekking en zijn voorzien van enkele kleine dakkapellen. In de langsegevel aan de straatzijde is een middenrisaliet aangebracht, dat eindigt in een puntgevel. In dit gevelgedeelte is een driedelige rondboograam aangebracht. De twee rechter traveen zijn voorzien van tweedelige rondboogramen. In de travee links van het middenrisaliet is een tweedelig rechtgesloten raam aangebracht en in de meest linkse travee bevindt zich de toegangsdeur. De langsegevel aan de achtergevel heeft dezelfde opbouw en detaillering, zij het dat het rondboogvenster in de middenrisaliet is voorzien van een houten raam met roedenverdeling, dat vermoedelijk in later tijd is aangebracht. In het zuidelijke deel van dit bouwwerk is de sacristie gelegen, die toegang geeft tot het koor van de kerk. In het noordelijke deel bevindt zich de katechismuskamer. De ruimte die beide delen met elkaar verbindt, wordt overdekt door een bovenlicht in de vorm van een zadeldak, gedragen door bewerkte houten spanten.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Waardering

Het object is van algemeen belang. Het ontleent zijn waarde aan het feit dat het bouwkundig, architectonisch en functioneel onderdeel uitmaakt van de kerk annex pastorie. Het object is bovendien gaaf bewaard gebleven.

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Kerk en kerkonderdeel

Functie

Sacristie

Monumentnummer*: 525703

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	24 juni 2002
Kadaster deel/nr	82864/30

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Kaatsheuvel	Loon op Zand	Noord-Brabant

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Loon op Zand	H			5473

Omschrijving**

Inleiding

De neoromaanse KERHOFKAPEL is centraal gelegen op het kerkhof, dat zich ten zuiden van de kerk bevindt. Zij is ontworpen door de architect C. van Hoof en in 1906 gebouwd.

Omschrijving

De kerkhofkapel bestaat uit een eenvoudig eenlaags bouwwerk op rechthoekig grondplan onder zadeldak en is opgetrokken uit machinele baksteen met enige hardstenen sierdelen. Een bakstenen trap, die voor de voorgevel is gelegen, leidt naar de verhoogde binnenruimte, die zich achter de gevelbrede toegang onder rondboog bevindt. In beide zijgevels zijn twee vensters aangebracht. In de buitengevel zijn enkele grafstenen aangebracht, waaronder een met het opschrift: "Hermanus Eras (1863 - 27 april 1917)/ pastoor te Berkdijk 27 april 1906". De wanden van het interieur zijn wit gepleisterd. In de kapel bevindt zich een Calvariegroep met de tekst "Ik zal u hoop en toekomst geven".

Waardering

Het object is van algemeen belang. Het heeft architectuur-historische waarde als goed voorbeeld van een eenvoudige neoromaanse kerkhofkapel. Het object is gaaf bewaard gebleven. Het heeft ensemblewaarde vanwege de functionele, bouwkundige en architectonische samenhang met de andere complexonderdelen.

<i>Hoofdcategorie</i>	<i>Subcategorie</i>	<i>Functie</i>
Religieuze gebouwen	Kapel (F)	Rouwkapel(F)

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument